

SPRÁVA ÚSES NA ÚZEMÍ MĚSTA BRNA 2012/2013

Ing. Eva BLAHOŇOVSKÁ, PhDr. Blanka MIKŠÍKOVÁ

*Magistrát města Brna, Odbor životního prostředí, Kounicova 67, 601 67 Brno
blahonovska.eva@brno.cz, miksikova.blanka@brno.cz*

ABSTRAKT

V roce 2012 byla v Brně vysazena část regionálního biocentra na soutoku Svratky a Svitavy o rozloze 4 hektary. Státní fond Životního prostředí schválil pro Brno dotaci na 9 podaných projektů ÚSES v celkové hodnotě téměř 23 mil. Kč. Většina z nich bude zrealizována letos na podzim a na jaře příštího roku. Plocha nově vybudovaných prvků ÚSES v Brně se tak v příštím roce rozroste o 20 hektarů.

ABSTRACT

In year 2012 there was newly planted 4 hectares green area at junction of rivers Svratka and Svitava. State environmental fund of Czech republic approved 23 mil. CZK donation to 9 TSES projects in Brno. Seven of them will be planted in the autumn 2013 and in the spring 2014. The area of newly planted green spaces and corridors will spread out by about 20 hectares in next year.

ÚVOD

Správa ÚSES (územní systém ekologické stability) na Odboru životního prostředí Magistrátu města Brna začala v červenci 2013 již čtvrtý rok své činnosti. V loňském roce se podařilo z rozpočtu města zrealizovat část regionálního biocentra v jižní části města na ploše 4 hektarů. Další velké i menší projekty budou financovány z evropských dotací. Státní fond Životního prostředí schválil pro Brno dotaci na 9 podaných projektů ÚSES v celkové hodnotě téměř 23 mil. Kč. Většina bude zrealizována letos na podzim a na jaře příštího roku. Plocha nově vybudovaných prvků ÚSES v Brně se tak rozroste o 20 hektarů za rok.

REALIZACE ÚSES V ROCE 2012

Regionální biocentrum Soutok Svitavy a Svratky

V říjnu 2012 bylo vysazeno druhé brněnské biocentrum (první bylo realizováno v roce 2003 v k.ú. Mokrý hora). Na soutoku dvou největších brněnských řek Svitavy a Svratky je již dlouho Územním plánem vymezeno regionální biocentrum (RBC). Až do loňského roku se nepodařilo žádnou část zrealizovat a plochy pro zeleň pomalu ustupují jiným zájmům. Nyní je na části RBC na ploše čtyř hektarů městských pozemků vysazeno přes tři tisíce stromů a šest set keřů.

Realizace byla financována z rozpočtu města Brna. Cena byla vysoutěžena na 1,17 mil. Kč. Firma zajišťuje i dvouletou následnou péči. Letošní deštivé jaro výsadbám velmi přálo. Ztráty jsou minimální díky kvalitnímu provedení výsadeb i oplocení.

Realizace skladebných částí ÚSES v k.ú. Tuřany

Na podzim roku 2011 začala výsadba prvků ÚSES podle projektu, který obdržel dotaci z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP). Žádost o dotaci byla podána již v roce 2009. Projekt měl smůlu již od počátku „úřadování“. V průběhu výběrového řízení se objevily chyby v zadávací dokumentaci, byl podán přezkum na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, proběhlo nové výběrové řízení. V průběhu realizace se proti výsadbám ohradili zemědělci, objevily se i chyby v projektové dokumentaci a bylo následně nutné provést úpravy atd. Státní fond životního prostředí nakonec na podzim 2012 zastavil administraci projektu. Výsadby se v tu chvíli ukončily stejně jako smlouva s realizační firmou. Nyní jsou v terénu vysázeny jen některé části ÚSES podle projektu, firma již nezajišťuje následnou péči a velká část výsadeb byla přes zimu zlikvidována zvěří nebo uschla. O to, co přežilo, se bude pravděpodobně starat městská část Brno – Tuřany, která zadání projektu iniciovala. První projekt ÚSES v Brně, který obdržel 100% dotaci z evropských fondů, dopadl neslavně a nedělá dobré jméno dalším projektům, které se chystají. Je však zároveň dobrým příkladem k poučení, čemu se při dalších akcích vyhnout, co lépe připravit a na co si dát pozor.

PROJEKTY ÚSES FINANCOVANÉ Z OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Na podzim 2012 byla Státním fondem Životního prostředí schválena dotace na šest projektů ÚSES, které byly podány do Výzvy OPŽP v červenci 2011. Na podzim letošního roku se budou čtyři z nich realizovat. V městské části Medlánky bude vysazen lokální biokoridor v délce 954 metrů. V městské části Žebětín propojí regionální biokoridor přírodní rezervaci Bosonožský hájek s velkým lesním celkem Podkomorské lesy. V katastrálním území Brněnské Ivanovice bude vysazena část regionálního lužního biocentra na ploše 2,5 hektaru. V městské části Komín, u významného krajinného prvku V Zátíší, budou likvidovány invazní druhy (křídlatka, topinambur hlíznatý, akát bílý) a bude dosazena část lokálního biokoridoru. Celková dotace na tyto projekty je 6,1 mil. Kč. U zbývajících dvou projektů, na které byla dotace schválena, město Brno ustoupilo od realizace.

V červnu 2013 byla schválena dotace na další tři projekty, které byly podány do Výzvy v listopadu 2012. Jejich realizace se připravuje na jaro 2014. V městské části Chrlice budou vysazeny některé prvky ÚSES vymezené po komplexní pozemkové úpravě. V městské části Brno – jih bude realizován zatím největší brněnský projekt ÚSES, další část regionálního biocentra Soutok Svitavy a Svatky, v lokalitě podél VKP Stará řeka – původního ramena Svatky. Na ploše 4,7 ha bude osázena nyní intenzivně zemědělsky využívaná půda. Třetím projektem je realizace lokálního biokoridoru podél potoka Leskava na orné půdě o rozloze 3,5 hektaru. Celková dotace na tyto tři projekty je 8,9 mil. Kč.

PROJEKTY ÚSES FINANCOVANÉ Z ROZPOČTU MĚSTA BRNA

Lokální biokoridor v k.ú. Dvorska

Na podzim letošního roku je připravena realizace lokálního biokoridoru (LBK) v k.ú. Dvorska. V území je schválená komplexní pozemková úprava a plocha pro LBK je vymezena v šířce 15 m. Výsadby rozdělí velkou plochu orné půdy a propojí biocentrum VKP Prameniště Dvorského potoka a rozptýlenou zeleň podél potoka Dunávka. Plocha nových výsadeb zabere 1,6 hektarů orné půdy a cena realizace bude cca 1 mil. Bude

vysazeno 1135 stromů a 1105 keřů. Při pohledu na zemědělskou krajinu v okolí Dvorska bude jakákoli výsadba zeleně významných zlepšením pro místní biodiverzitu.

Lokální biocentrum Holásecká jezera

Holásecká jezera jsou dlouhodobě neudržovaná, ale stále jsou unikátním vodním a mokřadním biotopem se zbytky lužního lesa. Podle zpracovaného Plánu revitalizace Holáseckých jezer byly na podzim 2012 provedeny bezpečnostní řezy stromů přiléhajících ke komunikaci ul. Ledárenská a také podél pěšin, kde se často pohybují návštěvníci. Od jara 2013 je prováděno pravidelné sečení rekreačně často využívaných ploch, abychom tím usměrnily návštěvnost do vhodných míst a cenné přírodní plochy udržely nedotčené. Na místa, kde jsou ponechané plochy rákosin pro hnízdění ptáků (zejména bukáčka malého), byly umístěny informační cedule. V místním zpravodaji byl uveřejněn informační článek o této lokalitě. Snažíme se tak zabránit nepovolenému vypalování rákosin, ke kterému každoročně docházelo. Potřebné investiční akce doporučené v Plánu revitalizace (vytvoření nových litorálních ploch, opravy propustků, odstranění opevnění břehů atd.) jsou zatím odloženy na neurčito z důvodu nedostatku financí.

ÚSES V ÚZEMNÍM PLÁNU

Již na loňské konferenci ÚSES jsme informovali, že se připravuje projednání Aktualizace Územního plánu města Brna, která mění i vymezení ÚSES a podmínky pro využívání území v plochách biokoridorů a biocenter. Kvůli průtahům při zpracování Aktualizace budeme v letošním roce podávat znovu stejné připomínky, které jsme shromáždili minulý rok. Až nyní by měly být vypořádány a případně zapracovány. Schválení finální verze Aktualizace se očekává nejdříve koncem roku 2013.

VÝHLED NA DALŠÍ OBDOBÍ

Podzim 2013 a jaro 2014 bude značně vytížené kontrolou výsadeb všech sedmi projektů ÚSES, na které se podařilo získat dotaci. Po zkušenostech z realizace prvků ÚSES, které zajišťovala městská část Tuřany v loňském roce, již víme, že je nutný maximální dozor a okamžité řešení případných problémů.

Plánovaná tvorba vrstvy ÚSES a databáze prvků v městském GIS se průběžně zpožďuje z důvodu aktualizace územního plánu (změna vymezení ÚSES) a zároveň změně technologií GIS na magistrátě. Zatím nemáme k dispozici samostatnou vrstvu ÚSES, se kterou bychom mohli dále pracovat.

Do příštího roku očekáváme, že při snižování výdajů v městském rozpočtu bude snížena i částka přidělená Odboru životního prostředí na realizaci nových prvků ÚSES. Ze získaných peněz bude přednostně zajišťována údržba již zrealizovaných projektů.